

Carlo M. Cipolla

Przełożyła Karolina Adamczyk

Podstawowe
prawa ludzkiej
głupoty

Prześwity

Carlo M. Cipolla

PODSTAWOWE PRAWA
LUDZKIEJ GŁUPOTY

PRZEKŁAD
Karolina Adameczyk

Prześwity

Spis treści

Adnotacja	7	
Mad Millers do czytelnika	11	
Wstęp	13	
ROZDZIAŁ PIERWSZY		
Pierwsze Podstawowe Prawo	15	
ROZDZIAŁ DRUGI		
Drugie Podstawowe Prawo	19	
ROZDZIAŁ TRZECI		
Przerwa techniczna	25	
ROZDZIAŁ CZWARTY		
Trzecie (i złote) Podstawowe Prawo	31	
ROZDZIAŁ PIĄTY		
Rozłożenie częstotliwości występowania	35	
ROZDZIAŁ SZÓSTY		
Głupota i moc	41	
ROZDZIAŁ SIÓDMY		
Moc głupoty	45	
ROZDZIAŁ ÓSMY		
Czwarte Podstawowe Prawo	51	
ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY		
Makroanaliza i Piąte Podstawowe Prawo	55	
Apendyks		63
CARLO M. CIPOLLA	69	
ALTAN	69	

Adnotacja

Napisana pierwotnie w języku angielskim książka *The Basic Laws of Human Stupidity* została po raz pierwszy wydrukowana w 1976 roku w numerowanej, nieprzeznaczonej do sprzedaży edycji pod nieprawdopodobnym szyldem wydawniczym „Mad Millers” – Szaleńcy Młynarze.

Autor uważał, że jego tekst mógł być w pełni doceniony tylko w języku, w którym został napisany, i przez długi czas odrzucał propozycję przetłumaczenia go. Dopiero w 1988 roku zaakceptował pomysł opublikowania go w wersji włoskiej w książce *Allegro ma non troppo*, wraz z felietonem *Il ruolo delle spezie (e del pepe in particolare) nello sviluppo economico del Medioevo*, który także został napisany w języku angielskim i wydrukowany w wersji nieprzeznaczonej do sprzedaży przez Mad Millers na Boże Narodzenie 1973 roku.

Angielska wersja *Podstawowych Praw Ludzkiej Głupoty* została wydana jako osobna publikacja, również przez wydawnictwo Il Mulino, w 2011 roku. Zarówno w tamtej edycji, jak i w tej pierwszej włoskiej, na wstępie zamieszczono adnotację dla czytelnika napisaną przez Cipollę, nawiązującą do oryginalnego wydania z 1976 roku.

PODSTAWOWE PRAWA
LUDZKIEJ GŁUPOTY

Mad Millers do czytelnika

Mad Millers wydrukowali tylko ograniczoną liczbę egzemplarzy tej książki, która nie jest skierowana do głupców, ale do tych, którym czasami zdarza się mieć z nimi do czynienia. Dodanie, że żadna z osób, które otrzymają tę książkę, nie może znaleźć się w obszarze G wykresu podstawowego (rysunek 1), jest zatem nadmierną gorliwością. Jednak prawie zawsze lepszy jest nadmiar gorliwości niż jej niedobór. Jak bowiem powiedział chiński filozof: „Erudycja jest źródłem uniwersalnej mądrości; co nie oznacza, że czasami nie jest przyczyną nieporozumień między przyjaciółmi”.

Przydałaby się szczepionka
na ludzką głupotę.

A co ze skutkami ubocznymi?

Wstęp

Zgodnie z powszechną opinią, sprawy ludzkie znajdują się w opłakanym stanie, co zresztą nie jest żadną nowością. Jak daleko można sięgnąć pamięcią, one zawsze były w opłakanym stanie. Ciężkie brzemieństwo kłopotów i nieszczęść, które ludzie muszą znosić, zarówno jako jednostki, jak i członkowie zorganizowanego społeczeństwa, jest w zasadzie rezultatem niezwykle mało prawdopodobnego – a nawet odważyłbym się powiedzieć, że głupiego – sposobu, w jaki życie zostało zorganizowane od samego początku.

Od Darwina wiemy, że dzielimy nasze pochodzenie z innymi gatunkami królestwa zwierząt, a wiadomo, że wszystkie gatunki, od robaczek po słonie, muszą znosić swoją codzienną dawkę cierpień, lęków, frustracji, bólu i przeciwności losu. Ludzie mają jednak przywilej borykania się z dodatkowym ciężarem, z dodatkową dawką codziennych udręków, powodowanych przez grupę osób, które przynależą do tego samego gatunku ludzkiego. Ta grupa jest dużo potężniejsza od mafii, kompleksu przemysłowo-wojskowego czy Międzynarodówki Komunistycznej. To niezorganizowana grupa, niebędąca częścią żadnego systemu, która nie ma ani szefa, ani prezesa, ani statutu, ale która mimo to potrafi działać w idealnej harmonii,

jakby była prowadzona niewidzialną ręką, tak aby działania każdego członka grupy miały silny wpływ na wzmocnienie i zwiększenie skuteczności działania wszystkich jej pozostałych członków. Natura, charakter i zachowanie członków tej grupy są tematem poruszonym na kolejnych stronach.

W tym miejscu należy podkreślić, że ten esej nie jest ani owocem cynizmu, ani praktykowaniem defetyzmu społecznego – nie bardziej niż książka o mikrobiologii. Kolejne strony są w rzeczywistości efektem konstruktywnego wysiłku mającego na celu zbadanie, poznanie, a następnie w miarę możliwości zneutralizowanie jednej z najpotężniejszych i najmroczniejszych sił, które uniemożliwiają wzrost dobrobytu i szczęścia ludzkiego.

ROZDZIAŁ PIERWSZY

Pierwsze Podstawowe Prawo

Pierwsze Podstawowe Prawo ludzkiej głupoty stwierdza jednoznacznie, że:

**Nikt z nas, nieustannie i nieuchronnie,
nie docenia liczby głupców w otoczeniu.***

Na pierwszy rzut oka to twierdzenie może wydawać się trywialne albo oczywiste, albo małoduszne – lub wszystkie te trzy rzeczy naraz. Jednakże wnikliwsza analiza w pełni ujawnia jego realistyczną prawdziwość. Należy wziąć pod uwagę, co następuje. Niezależnie od tego, jak wysoko ocenia się ludzką głupotę, niezmiennie i regularnie zaskakuje nas fakt, że:

---

* Autorzy Starego Testamentu byli świadomi istnienia Pierwszego Podstawowego Prawa i sparafrazowali je, gdy stwierdzili, że *stultorum infinitus est numerus*, ale popadli w poetycką przesadę. Liczba głupich osób nie może być nieskończona, ponieważ liczba żyjących osób jest skończona.

- a. osoby, które ktoś uznał w przeszłości za rozsądne i inteligentne, niespodziewanie okazują się później jednoznacznie i nieodwracalnie głupie;
- b. dzień po dniu, z nieustanną monotonią, przeszkadzają nam i utrudniają nasze działania uparcie głupi ludzie, którzy pojawiają się niespodziewanie i nieoczekiwanie w najmniej odpowiednich miejscach i momentach.

Pierwsze Podstawowe Prawo uniemożliwia przypisanie wartości liczbowej do odsetka głupich ludzi w stosunku do całkowitej liczby ludności: każda szacunkowa liczba byłaby zaniżona. W związku z tym na kolejnych stronach odsetek głupich ludzi w populacji oznaczony będzie symbolem „ σ ”.

Głupota się rozprzestrzenia.

Ważne jest, aby o tym mówić.

**Głupota nie jest przypadkiem, lecz powszechną zasadą,
która wpływa na losy cywilizacji**

Ekonomista odsłania pięć praw, które potwierdzają nasze najgorsze obawy: głupcy mogą – i rzeczywiście potrafią – rządzić światem.

Na przestrzeni dziejów ludzkość zmagala się z potężną siłą, która hamowała wzrost dobrobytu i szczęścia. Silniejsza niż mafia czy wojsko, o katastrofalnych skutkach globalnych, obecna wszędzie – od sal zarządów największych korporacji po lokalne bary.

To siła ludzkiej głupoty.

Carlo M. Cipolla, wybitny profesor historii gospodarczej, stworzył tę ważną książkę, by rozpoznać i zneutralizować zagrożenie. Zarazem zabawna i śmiertelnie poważna, uzbroi cię w narzędzia potrzebne do konfrontacji z polityczną rzeczywistością czy nierozsądnymi współpracownikami, choć przyda się także podczas... kolejnej kolacji u teściów.

Pięć podstawowych praw głupoty:

1. Zwykle nie doszacowujemy liczby głupców wokół siebie.
2. Prawdopodobieństwo, że dana osoba jest głupia, nie zależy od żadnej z jej cech.
3. Głupiec to ktoś, kto szkodzi innym, nie odnosząc przy tym żadnych korzyści, a często nawet ponosząc straty.
4. Ludzie niegłupi zawsze lekceważą niszczycielską siłę głupców.
5. Głupiec jest najgroźniejszym typem człowieka.

Carlo M. Cipolla w błyskotliwy sposób pokazuje, że głupota rządzi światem według własnych, nieubłaganych praw. Ta pełna ironii i humoru książka bawi, prowokuje i zmusza do refleksji nad historią, ekonomią i społeczeństwem.

Zabawna, prowokacyjna i pouczająca lektura, odsłaniająca mechanizmy głupoty w polityce i codziennym życiu

Patronat:

***
**PODRÓŻ
BEZ PASZPORTU**
WYDAWSTWO GRESZCZOK

ISBN 978-85-8251-710-7

Cena 49,90 zł

MT25056

wydawnictwoprzeswity.pl

Książka dostępna także jako e-book.